

8.03x34.06	1	עמוד 24	ידיעות אחרונות - כותרת	07/02/2018	62197233-3
תהנועה הקונסרבטיבית יזהר הס - מנכ"ל התנועה המסורתית - 24180					

יזהר הס • הענק שנרדם

אם המיליארדים היו מושקעים בפלורליזם

תשמעו סיפור. ב־1926 רכשה התנועה הקונסרבטיבית באמריקה חלקת קרקע נאה בטבורה של ירושלים, חמישה דונמים, בין מרכז העיר לשכונת רחביה. הקונסרבטיבים, שהזדהו עם הציונות כבר מראשיתה, האמינו שלא די לבית הלאומי לקום על יסודות של התחדשות יהודית חילונית לבדה וכי ראוי שבליבה של ירושלים יקום גם בית כנסת גדול, מודרני, שישלב נכונה בין העולם הישן לחדש, בין מסורת לשינוי. זה היה חלום יפה. אך לא רבים היו העולים בשנים הללו, ואלה שהגיעו, סוציאליסטים ומתקני עולם, לא שעו לסנטימנט הדתי דווקא. המגרש נותר בשיממונו.

כך עמד המקום עד 1934, עת נעתרה התנועה הקונסרבטיבית, בית, נעתרה בשמחה, להעניק אותו במתנה להתארגנות חדשה שנראתה מבטיחה. קבוצה אורתודוקסית בשם "ישורון", ששמה לעצמה למטרה להקים בירושלים בית כנסת בעל אופי מודרני יותר, כזה שימשוך אליו צעירים, בית כנסת נאה בצורתו ומסודר בתפילותיו, ועם יחס קצת יותר ליברלי לנשים. על המגרש הזה עומד היום בית הכנסת ישורון המפורסם. התנועה הקונסרבטיבית לא רק נתנה את המגרש במתנה, היא גם תרמה סכום כסף נאה להקמת הבניין עצמו.

בבית הכנסת התפללה שנים ארוכות האליטה של "הפועל המזרחי", לימים המפד"ל. בהליכה מתונה של שבת היה מגיע אליו ד"ר יוסף בורג מביתו הסמוך. זהו בית הכנסת שבו גר שא הרב הראשי לישראל, עד ימינו אלה, את הדרשה ב"שבת הגדולה", השבת שלפני ליל הסדר. היכן שהוא בכניסה לבניין תוכלו להבחין עד היום בשלט פליז שעליו הכיתוב: "לעדות ולזיכרון, בתי הכנסת המאוחדים באמריקה גאלו אדמת קודש זו בתוככי ירושלים עיר הקודש, רשמוה על שם הקרן הקיימת לישראל, ונתנה מתנת עולם ל'ישורון' לשם הקמת בית הכנסת הגדול ומקום תורה לישראל, וגם תרמו ביד נדיבה לבניין זה, ראשון לבנייני ישורון. יברכם ה' מציון".

הו, ההיסטוריה. לפעמים יש לה דרכים משונות לחייך אליך במבט מהורהר. נדמה לי שזו אחת מהן.

כעת שוו בנפשכם מה היה קורה אילו. איך הייתה נראית ישראל אם התנועה הקונסרבטיבית הייתה מחליטה לגזור על עצמה איפוק כל אימת שהגישה האלטרואיסטית של "כלל יש-ראל" דחקה לשוליים השקעות שהיו עשויות להצמיח בישראל אלטרנטיבה לממסד הדתי הקיים. היהדות הקונסרבטיבית תרמה במצטבר מיליארדי דולרים למען מדינת ישראל ועשתה זאת כחלק מתפיסת עולם ציונית וכפרקטיקה פילנתרופית, באופן לא סקטוריאלי. בראייה היסטורית זה היה נאצל. מבחינה פוליטית? איזו טעות.

למה טעות? כי בזירה הדתית בישראל יש כשל שוק מור-בהק. 3.7 מיליארד שקל בשנה משקיעה המדינה בשירותי דת ותרבות אורתודוקסיים. זה סכום עתק שמושקע כולו בהנכח-חת הנראטיב האורתודוקסי של היהדות. על רקע זה אי אפשר שלא להשתאות נוכח סיפור ההצלחה של היהדות הלא-אור-תודוקסית בישראל, שלמרות ההתעמרות הממסדית וההדרה התקציבית הצליחה להתבסס.

התנועה המסורתית חוגגת השנה את יובל ה־40 להיווסדה בישראל. החלוצים שהקימו אותה ראויים לפרס ישראל. הם לא יקבלו אותו. אולם כה משמעותית העובדה שמספר היהודים המזדהים עם הזרמים הלא-אורתודוקסיים בישראל הוא למעלה מחצי מיליון איש (כרבע מיליון לכל תנועה) – גידול של 100% בעשר שנים. במציאות של כשל שוק, שבה הרגולטור עצמו נהנה מחוסר התחרות, ואף מטפח אותה, מדובר בהישג שאין מרגש ואוטנטי ממנו. ■

ד"ר יזהר הס הוא מנכ"ל התנועה המסורתית בישראל